

J E L E N K O R.

21. szám.

Pest szombat martz. 22ikén.

1834.

Foglalat: Magyarország (Nádorunk névnapja; Kinevezés; pesti Józsefvásár; Szibenliszt, Nagy-Szabó István, Kornéli Ambrus f.; elegy). Anglia (felsőházi viták martz. 3-4ikén, és alsóháziak martz. 5-6ikán). Franciaország (Salverte indítványa 's egyéb viták martz. 4-6ikáig a' követházban; Journal de Paris Barthe törvényterve mellett; martiniquei elítélések 's a' t.). Portugália (Royal-William gőzhajó hírei). Törökország (Kragujevaczon országgyűlés). China (kereskedés; gyász a' császárnéért 's egyebek). Elegyhírek.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Pozsony martz. 18kán: E' napokban két kedves ünnepi alkalom fordulván elő, fens. főherczeg Nádorunk születésnapja t. i. melly 9kén esett, 's névnapja melly 19kén következett, a' RR. táblája 15kén fényes küldöttséget nevezte ki, melly az országos hálaüdvözlést ő Fenségének megvinné. A' küldöttség szónoka báró Rudnyánszky Sámuel esztergami káptalani küldött ur, magyar beszédében valamint magas ékesszólással ugy szives hálaérzelemmel teljesíté tisztét; mit mint közös érzelem szavait egyetemi taps követe. Az Ország nm. Birája pedig már előbb, midőn a' Főherczeg a' felső táblához belépett, mondotta volt el üdvözlő beszédét diákul. Nádor ő Fensége, mind a' két üdvözlésre vele született kegyességgel válaszolván, az iránta nyilatkozott szives bizodalmat, az ország legnehezebb ügyeiben is, mellyek elintézése most forog tanácskozásban, összevetett vállal munkálkodásban a' köz jóra őszinte 's állandó törekvéssel ígérte részéről viszonzni; mit ujlag közös éljen fogadott. — Ezután elegy ülés tartatván, az országos sérelmek össze gyűjtésire kinevezett orsz. biztosság nyujta be tudósítását végzett munkálati felől, melly nyomtatásra rendeltetett. — A' kerületekben a' szokott üzenet és fölirási vitákon kívül, a' summás porlekedés tárgyátárol folyt a' tanácskozás.

Királyunk Ő Fölsége f. eszt. febr. 25kéről költ legfensőbb határozata szerint a' pesti kir. Egyetemben Imre elhunytával megürült Bölcselkedés tudományi tanítószékre dr. Werner Józsefet, eddig a' győri kir. Akademiában ugyanezen tudomány r. tanítóját, méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Pest: Józsefvásárunknak vége, de nincs vége a' panasznak, melly ellene minden szájból köz és teljes elégtelenséggel hangzik. Mondják sokan: e' vásárnál József-napkor Pesten silányabbat rosszabbat a' közelebb lefolyt évtizedben még nem értek, 's ha így tart, a' hazai szorgalom 's kereskedésre nem épen kecsegtető kilátást reménylenek. A' deb-

reczeni mult rosz vásárnál az utakat és rendkívüles időjárást kárhoztaták okul, 's annál nagyobb remény kelt az érkező pesti vásár jósága iránt. Itt már az utak jók voltak; az idő szeleskedett ugyan és pedig téli garázdasággal, de ez, mivel csupán a' már beállott vásárkor keletkezett, az adásvevés csökkenésére kis befolyással hathatott. A' vásár rosszasága másunnán látszik származni, t. i. a' terméki nagy czikkelyek keletlenségiből. Ha nálunk gyapju, bor 's gabonának nincs ára mint fő pénzelési forrásinknak, nincs akkor a' többi ágazatnak, és így az általános árulásnak sem illő kelete. Már pedig a' jelen vásárban az igen finom gyapju, mellynek különben soha sincs vesztegetett ára, 25-30 frtal szállott alá, sőt a' szedők nem tudván magokat biztosabb kilátáshoz kötni, a' vételben haboztak 's úgy szólva ígérni sem mertek. A' gabonának csekély vagy illetlen árará, általános bélyegül elég azt mondanunk, hogy a' legjobb tisztabuzának pesti mérője alig ment 7 vtó frton, 's több urodalom, mellyek beszállított gabonáruikat el nem adhatván, nem hogy itt mint máskor, lerakatták volna, de a' vásár szégyenére 's kárbosszúból vissza készültek szállíttatni, minthogy ott helyben jobban kél. — A' dohány megtartotta leopoldvásári árát; tehát ha vesszük azt, hogy Józsefkor a' dohány mázsája mindig legalább is 2 frtal növekszik, ugy ez is csökkent. A' lóvásár bár számos még is léha volt 's az ár itt is csekély; a' marhavásár még is valamivel élénkebben mozgott, 's az ár nagyobb mint multkor, innen az ugyan e' vásári alkalomkor tartott Pest megyei közgyűlés a' marhahus árát fontjában egy krral emelé mind Pesten, mind arány szerint egyebütt az egész megyében. A' kézművekben legjobb keletét mondhatni a' selyemárúknak 's eleinte a' posztónak, de melly utóbb szinte elsilányult; a' többi kézművet alig keresék 's a' vásártéri boltok vendégtelen állottak 's a' felsődunai fazekasok közül sokan a' szél hirtelesen keletkezte miatt még azon kárt is szenvedék, hogy cserép-áruikat a' hajófedélről a' szél vagy vízbe sodrá vagy darabokra sza-

poritá. Egyébiránt az egyes cikkelyek árai-
ról nevezet szerint különkülön tudósítást ad
mai Ertesítőnk.

Szibenliszt Mihály a' pesti magyar kir.
Egyetemen törvények tanítója f. hó 19kén él-
tének 51kében ideglázban kimult; Pápán pedig
febr. 23kán hunyt el mell-viz-kórságban Nagy-
Szabó István több urodalom ügyésze. Mind a'
két boldogultban jó hazafiakat és fáradhatlan
munkás polgárokat vesztenk. Az utóbbi iránti
közös gyászt bizonyítá a' helybeli 's vidéki
népes halotti kíséret, melly érzékeny részvét-
tel kíséré kedves tisztelt halottját a' calvaria
melletti 's a' mélt. uraságtól rendelt új temető-
be. Superintendens Tóth Ferencz és Tarczy
Lajos professor uu. adák meg az elhunytnek
végső tiszteletét fontos és lelkes halotti be-
szédekkel.

Holdmészi Kornéli Ambrus Békes-Gyu-
lán f. h. 10kén a' haldoklók minden szentsé-
gekkel felkészülve életének 68. évében jobb
életre szenderült. A' boldogultban hitvese szül.
Somogyi Borbála asszony a' legjobb férjet,
Ignác, József, Sándor, Erzsébet 's Amalia
hálás gyermekei kedves boldogító atyjokat,
Békés megye számos évekig volt érdemtel
tisztviselejt, a' tudományok 's tudósak fárad-
hatlan barátjokat 's kedvelőjüket, az ügyefo-
gyottak nyájas pártfogójokat, a' szegények
gyámolukat, szóval a' Haza lelkes polgárját
vesztette el. Hideg tetemei ön kívánata sze-
rint Aradban keblezett Holdmészi birtokába,
üdvezült Atyja mellé takarítottak. Igen kívá-
natos, hogy tájso- gyűjteménye az elhunyt-
nak, mint a' hazai provincialismusok szorgal-
mas jegyeztetőjének Idiotikonunk 's Lexi-
kographiánk gyarapodására a' magyar tudom.
Akademia vagy Nemzeti Museum birtokába
jusson.

Sz. Gálon (Veszprém vgye) martz. 12kén
reggeli 6 órakor gondatlanságból tűz ütven ki,
elégett 117 ház 's a' pajtákkal (csűrökkel)
együtt több mint 200 épület. Martz. 8kán Ino-
ta és Csór közt a' postát két utonálló kirab-
lotta. H. T. — A' Bakonyságot térdig érő hó,
sok helyen 2—3 öles fuvatagokra tornyadoz-
va fedi, szomszéd hegyláncunk is hasonló
lepelben diszlik, téli faggyal üvölte dermedtve
a' szél többnyire a' martz. 11ki vihar óta ná-
lunk is folyvást.

A N G L I A.

A' felsőház ülésében martz. 3ikán számos
kérelem nyújtatott be disszenteréktől. West-
minster marq. jelenté, hogy martz. 6ikán in-
ditványt szándéka tenni a' felsőház azon pri-

vilégiumára nézve, mellynél fogva távolle-
vők küldött által vehetnek szavazásban részt.
Ellenborough lord kérte: halasztaná indítvá-
nyát még el, minthogy némelly lord csak né-
hány hét mulva szándékozik megjelenni az
ülésben. A' marquis megígérte, hogy indít-
ványával husvétutánig várand. Ezután a' lord-
kancellár azt jegyzé meg: tanácsosbnak vél-
né, ha a' zsidó-emancipatio kérdését ezen ü-
lés alatt nem hozná ismét vita alá. — Senki
ugyan melegebb részt mint ő (Brougham) e'
tárgyban nem vesz, de meg van győződve,
hogy ha valamelly tárgyhöz érdeke nem já-
rul a' népnek, azon szokás, mellynél fog-
vást azt évről évre parliamentbe hozzák, a'
süker foganatját inkább gyengíti, mint neve-
li. Westminster marquis felelt, hogy ha e'
szándéklott indítvány elhalasztatása a' tárgy-
nak bármikép használna, nem volna ellene,
de át nem láthatja, mi nyereség háramlanék
reá ebből. Durham gróf kérelmet nyujta be
Hulltól 5776 aláírással az erőszakos matröz-
fogdozás (Matrosen-presse) eltörlesztése vé-
gett. A' lord megegyezett benne, hogy en-
nek eltörlesztése remélhető, 's a' törvényho-
zás abban módot is fog találni. Grey azonban
oda nyilatkozott, hogy a' tengeri erő levén
Anglia függetlenségének alapja, főkép hábo-
ru idején nem hiszi, hogy e' matrözi kénytető
ujonczozásmódot végkép el lehetne törteni. —
Az alsóházban Hume a' tábornoktest, katonai
kórház-tisztség 's t. ef. végett kért 122,143 ft.
sterl.get 112,000 ftra kíváná szállíttatni, de
indítványa 243 szóval 49 ellen félre vette-
tt. (Február 28ikán azon különböző örsé-
gek számát támadta meg, mellyek a' gyarma-
tokban 's Irlandban állítása szerint szükség
nélkül tartatnak).

A' felsőház ülésében martz. 4ikén Dur-
ham figyelmeztetést teszi a' házat a' disszenterék
azon különös panaszára, hogy a' londoni e-
gyetem privilegiumi hijány miatt doctori ko-
szorút nem oszthat. A' lordkancellár azt vi-
szonzá: a' régi tudom. egyetemek igen elle-
nezték, nehogy új testvéröknek e' privilegium
adatnék. A' titkostonács azonban gondoskod-
ni fog a' főiskolának fenállására ezen olly
szükséges jog megadatásáról. — Az alsó-
házban Ebrington lord nagy kérelmet nyujta
be Devonshire-ből, melly a' tizedmegváltást
nem a' természet, hanem nyereség tiszteres
értékiben ohajtja, mi Russel lord véleménye
szerint a' természet harminezadát tenné. A'
devonshirei követek mindketten ellenszegül-
tek a' kérelemnek, mivel az valamennyi tized-

birtokosra nézve
az egész reggel
mond a' Courier,
serü vitáknak,
sikat vádolja,
akar boldogulni.
lasztásoknál még
gések 's rendetl
jelen törvények
gedelmet kért e'
Az engedelem m
nem szegült elle
gedteték meg a
vény ellen cél
(melly t. i. tilt
minden ujonczsz
melly mellett a'
többséggel nyil
mert az ülések
különféle kívánt

Az alsóház
választósága Irl
Connell, ez Sir
tegről vádolta
temes nyomozás
következésiben
tását megengedé
be képviselő-kül
rickfergusnál a'
resztül ment; S
tározta el 5 elle
Grey gr. kinyila
vány a' tizedme
ház elibe fog to
függetlenül, szá
zi árszabások (E
Ezután Wynford
nél fogvást Ang
vényszéki ítélet
erejük legyenle
ban a' törvényt
eldöntöttek, a'
új pört kezdeni
egyik országban
lul az által huzza
országba mentek
tása szerint e' to
hetne terjeszten
resnek menekvé
hagyá e' javaslo
fel is olvastatott
kör 350 lakosa
hierarchia segéd
telen adózni, mi
ellenmondott. —

birtokosra nézve igazságtalan volna. E' vita az egész reggeli ülést elfoglala. „Ez, ugy mond a' Courier, valószínűleg kezdete a' keserü vitáknak, minthogy mindegyik fél a' másikat vádolja, hogy a' cserében más kárán akar boldogulni. Hardy ur a' parlamenti választásoknál még mindig fenforgó megvesztések 's rendetlenségekre hivatkozik, 's a' jelen törvények elégtelenségire, honnan engedelmet kért e' végett javaslatot benyújtani. Az engedelem megadatott, mivel lord Russel nem szegült ellene. Azután Murray urnak engedték meg az idegen ujonczszedési törvény ellen czélzó indítványának behozatala (melly t. i. tilt idegen szolgálatra Angliában minden ujonczszedést). Ez azon indítvány, melly mellett a' ház az utolsó ülésben nagy többséggel nyilatkozott, de abban maradt, mert az ülések bevégeztettek, mielőtt az a' különféle kívánt lépésökön átjuthatott volna. —

Az alsóházban martz. 5kén Carrickfergus választósága Irlandban és Staffordé, amaz O' Connell, ez Sir I. Freemantle által megvesztégről vádolták. Mind a' két város ellen tetemes nyomozás vala kezdve, 's a' ház ezek következtetésében az indítvány 2dik felolvasztását megengedé, melly e' várasokat parlamentbe képviselő-küldési jusatól fosztja meg. Carrickfergusnál a' kérdés szavazás nélkül keresztül ment; Staffordnál 167 szótöbbség határozta el 5 ellen. A' felsóházban martz. 6kán Grey gr. kinyilatkozatá, hogy kész az indítvány a' tizedmegváltás iránt 's nem soká a' ház elibe fog terjesztetni, ezen indítványtól függetlenül, szándéka még mást is az egyházi árszabások (taxák) megváltásiról behozni. Ezután Wynford l. támasztott indítványt, mellynél fogvást Angliában 's Irlandban hozott törvényszéki ítéletek adóssági ügyben kölcsönös erejük legyenek, úgy, hogy ha egyik országban a' törvényszékek valamely adóssági ügyet eldöntöttek, a' más két országban a' végett új pört kezdeni szükségtelen legyen. Most, egyik országban elíteltetvén a' végrehajtás alul az által huzzák ki magokat, hogy a' másik országba mentek által. Wynford nyilatkozatása szerint e' tervet olly adósokra is ki lehetne terjesztetni, kik idegen országokban keresnek menekvést. A' l. kanczellár helyben hagyá e' javasolt rendszabást, 's az először fel is olvastatott. Ezután st. Botolph egyházkör 350 lakosa nyujta be panaszt, hogy a' hierarchia segedelmére iszonyu summát kénytelen adózni, minek azonban a' londoni püspök ellenmondott. — Az alsóházban martz. 6kán

Hume ur felhozta indítványát a' gabonatörvények iránt, kérvén változzék a' ház választmánnyá (committee) 's ítélje meg: nem volna e tanácsosb az angol gabonaárhoz képest változékony vám helyett bizonyos adót vetni az idegen gabonára. „Egy részről, ugymond, egész néptömeget látunk, melly terhein könnyíteni vágy, más részről a' kevés számú kiváltságos (privilegirt) igazságtalan hatalomra jutván, ezt erőszakosan is magának meg akarja tartani, bármikép szenvedjen is a' többi az által. 1821 óta a' telekbirtokos mindent elkövet, hogy termékeinek természetelleni magas értéket szerezzen. 1660tól fogva kezdette a' parlament a' nép tapláléka árát mesterségesen följobb rugtatni. A' körülmények azonban megmutaták, hogy ez lehetlen volt, mig 1815 a' mostani tiltó rendszer fogadták el. A' népeség e' mellett nem a' mezei munkások, hanem gyárdolgosak közt szaporodott meg, a' szegényi adón úgy fogunk leginkább könnyíteni, ha a' gyárokat felsegítjük, hogy készítményeket külföldi gabonaért kicserélhessék. 1717 óta 1800ig gabonatermesztésünk a' szárazföldével versenyt haladt, a' megtiltás után megállapodott, 's a' szárazföldön mindinkább kifejlett. Ha gabonatörvényink nem volnának, gyártásunk háromszoroztathatnék; a' gabonatörvény eltörlesztésiből következnek, hogy a' britt gyártó képes volna Európa 's Amerika gyártóival versenyezni.“ (tetszés a' ministeri részről). Javasolja azután, hogy 10 shillinggel kezdenék a' vámot, 's évenként 1 shillinggel szállítanak alább. Torrens ezredes támogatá az indítványt. Sir James Graham megjegyzé, hogy a' beszélővel némi pontokban megegyez. A' földműves és gyártó érdeke közt elválasztó vonalt húzni igen sulyos. A' gabonatörvény eltörlesztése, ugy mond, az aristokratiai telekbirtokos hasznával nem fér egybe (halljuk!) Ha ezt nem hiszik, állítanom kell, hogy a' bérlő megbuktával minden földműves tulajdonának megsemmisedése mulhatlan volna. A' tisztos szónok a' gabonavám ingását rosznak tartja, 's mit javasol ellene? hogy ezen ingás megszüntessék. Se állandó vámot nem akar, se tökéletes szabad gabonakereskedést, 's így épen azt javasolja, mit kárhoztat. Azonban e' kérdést nem úgy kell tekinteni, mint európaít, hanem mint britt ügyet. A' szónokkal egy értelemben vagyok, midőn állítja, hogy a' földművesek javával valamennyi osztályé kapcsolatban áll; sőt azt mondom, hogy valamennyinek érdeke 's haszna, a' földművesétől függ. Európában egy or-

szág sem emészt annyi búzát el, mint Anglia, igyekeznünk kell tehát annyit természeteni, mennyi kell, nehogy hiányt szenvedjen a nép. Hutchisson azt állítja, hogy a külföldről szállított gabona olcsósága előpostája a bekövetkező drágaságnak, holott (belföldi) saját bizonyos természetés a gabonát mindig mérsékelt áron tartja. Azon száz év alatt, melyben idegen gabona bevitelén magas vám állott, közönséges évben saját természetésünk szükséginkre elég volt, 's gazdag aratáskor annyit félre tehetünk, hogy szűk évben a hiányt nem igen érzettük. A gabonaár ingása csak néhány shillingre ment egy quarter-től, 's az ezen időszak végével 1765ben ötszörte kisebb lett, mint elején. Ez idő óta a megtiltás elvétől eltávozánk, 's az ellenkező követők; de bezzeg gyakran iszonyu költségek mellett is szükségét szenvedtünk! Ekkor kezdődött a háboru, 's mi 18 év alatt 60 millió ft. sterlget fizettünk külföldi gabonáért; 's ha minden kincsünket oda ajánlottuk volna is, elzárta előlünk ekkor réveit a külföld. Még béke-időben sem tanácsos magát külföldre bízni. Ha Franciaországban szűk esztendő áll be, megtiltják a szokott kivittelt, 's mi vagyunk a hiány-szenvedő nem Franciaország, mellynek szűk terméskor is elég van. Termesszéték tehát a kenyeret, mellyet esztek, saját földetekben, 's ne nézzetek az ár-olcsóságra 's a t. Utána még számos tag szóla, kik közt O'Connor, Richards, Hoathecose urak ellene, Clay és Buller urak pedig mellette. A vita más napra halasztatott. Az ülés zártakor Russel lord engedelmet nyert indítvány-behozatalra a parlamenti választásoknál divatozni szokott megvesztegetés eltávoztatásáról. Althorp lord előterjeszté a háznak indítványát a házadó eltörlesztése iránt, melly első ízben olvastatott fel. A minister megjegyzé hogy ezáltal a nép 1,170,000 ft. sterl. gel könnyítették. Ezen adó annyival terhesb az ablakadónál, mivel 60,000 ház, házadót ugyan igen, de ablakadót nem fizet. —

FRANCZIAORSZÁG.

A követház ülésében martz. 4ikén Kébertin ur az idegeneket illető törvény felől tudósíta. A biztosság elisméri e törvény meghosszabbítási szükségét 1836 végeig, sőt azon záradékot is szükségesnek hiszi hozzá, hogy ha idegen az országból eltávozásra vett parancsnak nem engedne, vagy kitiltva abból, ismét visszatérne, két hónaptól egész tízig börtönt szenvedjen. Az idegen szökevények föl-

segítésire kért másfél milliót a biztosság 1 millió 180,000 frankig ajánlja lerovatni. Erre Salverte ur kéré a kamarát, hogy következő napon kérdését, mellyet a mult ülésben jelente, hallgassa meg. Az elnök a kamarát szavaztatni akará; Manguin ur azonban állítá, hogy az nem tárgya e szavazásnak, Jaubert ur ellenkezőt vitata. Odiilon-Barrot a kamara dolganak tartá a napot e végett kiszabni. Guizot ur azon nyilatkozására, hogy a belügy-minister következő napon kész felelni, elhatároztatott, hogy Salverte ur közbenszólása e napon történjék meg. A követház martz. 5iki ülésében zajos vita után Salverte ur közbenszólása felől, elvégeztetett, hogy a kérdés következő napon vétessék elő. A követház február. 26iki ülésére-terve, midőn a tábori parancsnokság pótlék-költségit szavazá a kamara, szembeötölő volt azon mód, mellyel a hadminister hebegve 's bizonytalan hangon hitel-áthágását mentegeté. — Midőn a francia követházban kérdezik a ministeriumot: vagyon e remény, hogy a hollandi hadfoglókra kért 435,000 fr. valaha visszatértessek, azt felelé Broglie hg.: a belga-hollandi ügy bevégeztetése után (nagy nevetés) majd utána látnak. Mondják, a követház tisztszaikaiban (bureaux) az egyesületek törvénytervi elvét nem igen látszanak helybenhagyni, de szükségét még mindig emlegetik. — Pozzo di Borgo szokatlan 's gyakran jelenik most meg az udvarnál. Néhány nap óta minden reggel a tuilleriákba ballag, 's a minister-tanács gyülekezeteig ott marad. A korona-örökös is gyakran meglátogatja. — Az idei költsége Párisnak tetemes maradék summával kecsegtet, mi végett a belügy-minister meg nem akarja engedni, hogy az nyilvánossá tétessek. — A Constitutionnel következő adatokat közöl Martiniqueből: A martinique-i törvényszék minden eskütszék nélkül bizonyos Anses d'Arlasi lakost a fehér osztályhoz tartozót egy évi fogságra, 's 1200 frank birságra ítelt, mert rabszolgáját az által ölte meg, hogy azt levegőzárta (hermetisch) egy czukor hordóba fenekelteté. Ugyanazon törvényszék eskütszék nélkül bizonyos Cezaire nevű színes embert Grande Anse községből halálra ítelt, gyilkos szándékaért (halál-kísértés) egy fehér ellen, némi czivódás következtében, mellyben a fehér ember lova megöletett.

A követház ülésében martz. 6ikán megtevé Salverte ur a ministeriumhoz intézett rég várt közbenszólását, azon assomeurök (a-

gyonverők) vége
risi zaj alkalma
litotta, 's parlam
dítványba. A be
ügyvéd ur állított
azokat Salverte u
szint alaptalanok
ur még azt is biz
törvényes nyom
szinte négy óra
az oppositio a' töl
pirend-sürgetésre
tanácsára azt jav
indítványát venne
meg is tett. —
nisterium isméret
kelyt ad Barthe
az egyesületek e
tetni, hogy vala
ságra v. rendtele
nem a kormány
hanem általjában
merikát, mint re
hogy a politikai
tére még az se
idején tul. Hason
ország történetib
a francia respu
tűrheté a' clubbol
Ezen okoskodás
huzza, hogy mé
kormányt bitorlá
ellen törvényterv
National remény
törvényszék elle
semmisíteni. Csá
Bizonyos párisi le
ja, mivel az e
rendu ügyében t
dott hírül, 's h
hibázott. — A'
bora-polgárság (k
kább előtűnik.
(tiersparti) vagy
az, melly szer
poleonnak az álta
ujítsák meg a'
kat, majd ugyan
se) Lajos-Fülö
mennyi csak kel
A követház
igy vala: Az e
azt jegyzé meg:
mara Salverte ur
dést intézni meg

nyonverők) végett, mellyekkel az utolsó párti zaj alkalmakor a' csendőrséget élni állították, 's parlamenti nyomoztatást hozott indítványba. A' belügy-minister, 's Persil főügyvéd ur állították, hogy ezen vádak (pedig azokat Salverte ur tanúkkal erősíté), — részint alaptalanok, részint tulságosak. Persil ur még azt is bizonyította, hogy e' végett már törvényes nyomozás is van kezdve. E' vita szinté négy óra-folytig tartott; midőn látván az oppositio a' többség véleményét, melly napirend-sürgetésre hajlék, különösen Lafitte tanácsára azt javasla Salverte urnak, hogy indítványát venné vissza. Mit S. ur azonnal meg is tett. — A' Journal de Paris a' (ministerium ismeretes organuma), hosszú czikelyt ad Barthe ur törvényterve védelmére az egyesületek ellen. Miután azt akará elhívetni, hogy valamennyi egyesület nyugtalanúságra v. rendetlenségre céloz, 's e' kérdés nem a' kormány és respublica kérdése többé, hanem általjában a' társasági csendé, Éjszakaiamerikát, mint respublicát hozza fel például, hogy a' politikai egyesületeket respublica léteére még az sem szenvedte meg kellete 's idején tul. Hasonlag példát hoz fel Franciaország történetiből, 's megmutatja, hogy se a' francia respublica, se a' császárság nem tűrheté a' clubbok viszongásit ellenkezését. — Ezen okoskodásokból azon következményt húzza, hogy méltatlanul vádolják a' mostani kormányt bitorlásról, midőn az egyesületek ellen törvénytervet javasolt. — Az 1834iki National reményli, hogy a' Cassatioszék a' törvényszék ellene hozott ítéletét meg fogja semmisíteni. Csak benne van még reménye. Bizonyos párisi levelező azt hihetőnek is mondja, mivel az egész hiba a' híres Comptendu ügyében történt, mellyet a' National adott hirül, 's hol a' törvényszék legelőször hibázott. — A' francia kamarában a' czimbora-polgárság (Spiessbürgerlichkeit) mind inkább elötünik. Az ugy nevezett 3dik osztály (tiersparti) vagy az ipar emberei többsége volt az, melly szerzeményei védelmére adá Napoleonnak az általános hatalmat kezébe. Csak újítsák meg a' jacobinus clubbok zenebonáikat, majd ugyanazon tömeg (industrielle masse) Lajos-Fülöpnek annyi hatalmat adand, mennyi csak kell.

A' követház bővebb vitája martz. 5iken így vala: Az elnök Salverte ur kérdésére, azt jegyzé meg: nem kételkedik, hogy a' kamara Salverte urnak a' belügy-ministerhez kérdést intézni megengede, itt azonban két kér-

dés fordul elő, t. i. a' kamara a' közbenszólásokat (interpellation) megengedi e, 's mi esoda napra tűzi azokat? Garnier Pagès védelmezi a' közbenszólási jogot, mint személyest. Előbb, midőn Mauguin 's más uu. tettek hasonló kérdéseket, a' kamarát tanácsul sem kérdezték, 's noha némelly tag kívánta, az elnök azt felelé: nincs miről szavazni. Larabit ur közbenszólótánál a' pattantus tisztek iránt a' dolog már megváltozott, 's azt nyilatkoztatták ott, hogy szavazni kell. Illy közbe gördítések által e' kérdéseket csak nehezíteni akarják, mert most már azt sürgetik: valljon általános jog-e a' közbenszólás vagy sem, 's a' törvényjavaslat minden formáját alakiságát rá akarják illeszteni. Itt azonban minden egyes tag jusáról van szó, 's ezen jog-gyakorlás a' többség helybenhagyása alá nem tartozhatik. Viennet ur: „A' kamara-tagok jogai, a' kamarái ugyan, de még is korlátozottak a' gyakorlásban, mert a' kamarának joga van megtagadni olly követtől a' szót, ki már háromszor szólott ugyanazon dologrul; annál inkább a' közbenszólásoknál, mellyek gyakran szenvedély-ingerlő történetekről tesznek említést. Odillon-Barrot: „A' közbenszólási jog személyes; követ, 's nem a' kamara gyakorolja azt. Ezen jog mellett a' miniszternek megczáfolhatlan jusa van a' közbenszólásra felelni, vagy nem. Végre még ehez a' kamara ellenmondhatlan joga járul, mellyel napirendét állapítja meg. A' közbenszólással minden színű vélemény 's párt élt. Ha valamelly tag közbenszólása által a' kamarát zajos vitába akarná hozni, a' miniszter feleletét megtagadhatja.“ Guizot: „A' közbenszólási jogot kérdésbe vonni nem akarom, de a' felállított elveket helyben nem hagyhatom. Elvre nézve a' közbenszólási jog a' kezdeményi jog (initiativa) következése: a' kamara bizonyos esetekben a' közbenszólásokat némelly formaságoktól (Formalität) felmenté, mellyeknek a' követi kezdemény alá van vetve, de mindig elismerte, hogy jusa van közbenszólásokat megengedni vagy megtagadni. Mauguin a' közbenszólási jog ellen előgördített nehézségeket nem akarja azon rendszernek tulajdonítani, mellyre a' ministerium tért, de igyekezetet lát benne a' sajtó- 's beszéd-szabadság megszorítására. A' kamara vitái kétfélék, u. m. törvényhozásiak 's foglalatosságiak. A' törvényhozási viták az előadott törvények felől támadnak, a' foglalatosságiak kérdések iránt a' tudósításokról, mellyhez értesítést, felvilágosítást kell adni. Ő azt java-

solja: hagyják a' közbenszólásjog kérdését abban, 's szavazzanak: mikor akarják Salverte urat meghallgatni. Mire, mint tudjuk, a' kamara Salverte ur közbenszólását meghallgatni határozá, 's a' napot martz. 6ra tűzé. — A' követházi ülésben martz. 6kán, mielőtt Salverte közbenszólását a' ministerhez intézné, a' biztosság tudósítását adá az egyesületi törvények felől, 's nyilatkoztatá, hogy a' javasolt törvény az alkotmányt semmikép sem sérti meg. A' biztosság a' választási gyűléseket e' törvény alul kivéteti, mennyiben azok az egyesületekkel kapcsolatban nincsenek. A' törvényjavaslatban mindazáltal azon hijányt veszi észre, hogy azokra, kik lakhelyt adnak az egyesületeknek, büntetés nincsen szabva. — Ez után Salverte ur állott fel, 's elmondja: mikép veretett meg számos személy az agyonverők (assomeur) által, kik tökéletesen ártatlanok voltak, mint gyermekek, vének, 's a' t. öngolyókat mutat elő, mellyek az agyonverők botjaik végire voltak illesztve. Még egy követ is veszedelemben forgott. (Chailan ur nyilatkoztatja, hogy a' szónok hibázik). Salverte ur erre azt felelé, hogy egyetlen eseti hibája mind azt, a' mit előhoza, meg nem hazudtolhatja. Kérdezi azután Salverte ur a' ministert: mi lett azon emberekből, kik holtan maradtak a' földön (d'Argout ur: „olynok nem is voltak), 's kérdi, kik valának azon agyonverők (assomeurs) 's ki vezérlé őket? „Tudom, ugy mond, azt fogják felelni, hogy nyomozás van e' tárgyban rendelve; de attól tartok, hogy az, valamint a' restauratio alatt, ugy most sem fog sükeres lenni. En tehát parlamenti nyomozást kívánok. Bármilly nagy is azon fájdalom, melly engem meghat, ugy hiszem se a' kamarának, se a' korona ministereinek kellő tekintetét meg nem sértettem (nagy tetszés a' terem minden részein). A' belügyminister: nyugtalanul várja, ugymond, az időt, mellyben a' nyilvános hatalom ügyviselőire tolt vádakát megczáfolhassa. Ez ügyviselők senkit sem öltek meg, egy kardot sem huztak hüvelyéből ki, egy bajonett-szurás sem történt (balról egy szózat: agyonverésről van szó). A' párisi zendülés a' Lyonival kapcsolatban volt; 's czéljok a' lap-tözsérek ellen hozott törvény végre hajtását meggátolni. (egy szózat: Salverte ur azt nyilatkoztatá, hogy hirlapi előadással élni nem fog). En, ugymond a' minister, azt hittem, Salverte ur igaztalan vallomásokra fog támaszkodni, 's én csak ellenbizonyítványokkal je-

lentem meg itt. Azonban előttem ismételten nyilatkozásokra felelettel nem készülhettem el. (Garnier Pagès: Várjon tehát Kegyed holnapig! A' centrum hathatósan rendre kiált.) Argout ur azt igyekezik megmutatni, hogy az emberjogok társasága éleszté e' lázadásokat. A' carmagnolet tánczolták! éltették a' respublikát, le Lajos Fülöppel! kiáltoztak. A' nemzeti őrség kövekkel fogadtatott; egy csoport lázasztó a' börzetéren keresztül akart törni; vezérje elesett. Erről Kegyeteknek azt mondák, hogy meghalt; én majd megmondom, mikép. Bizonyos hatósági őr lehajlott utána, hogy fölemelje, ekkor kést rántott, 's az őrt megsebesíté. En a' főcsendtsizztel levelezésben állottam, 's mérséklést ajánlottam. Arra teszem még az Urakat figyelmesekké, hogy ezen főcsendtsizzt igen tisztos ember, ki Franciaországban szolgálatokat tett; ő ugyanaz, ki, a' herryi hgnét elfogta. (nevetés 's félbenszakasztás). A' csendtsizzség némelly ügyviselőjének a' csoportok közepin kelle állaniok polgári öltözetben, mert a' lázasztók az ártatlan gyűlevész közepén szoktak lenni. Ezeknek saját védelmükre legalább botra volt szükségök, de nem furkósra. Manguin ur is újabb adatokat hoz fel, 's a' centrum kaczáját beszéde alatt komoly kifejezésekkel dorgálja. Drault ur állítja, hogy csendszolgákat botjaikkal jobbra balra hadarázni, 's ezekkel minden ok vagy alkalom nélkül férfit, asszonyt, gyermeket sujtatni látott. Cabet ur tanukra hivatkozik, hogy a' minister előadása ellenére hullottak emberek 's verettek agyon. Persil ur állítja, hogy a' hatóságoknak efelől tudniok kellene valamit, de a' követelt megölteknek sem atyjokfija vagy barátja még mindedig sem jelenté magát. Odillon-Barrot dicséri a' főügyvéd határozását, hogy nyomozás van rendelve; de keserűn ócsárolja a' kormány tettét, hogy nyilvános karakter nélküli embereket lázasztók közé dug. Erre a' centrum a' vita végét élénken sürgeti. Az elnök: egy részről napirendet, más részről parlamenti nyomozást kívának. Salverte ur: én javaslatomat a' törvény-széki nyomozások következményeig halasztom el. Elnök: tehát nincs miről szavazni. A' centrum: napirend! A' szélek: napirend! A' szélek tömegestül fölkelnek 's eltávoznak. —

A' pairkamara Páris hatósága szerkezeti törvényt 71 szóval 36 ellen elfogadá, de mivel számos javaslat tétetett iránta, a' törvény még egyszer a' követházhoz fog visszajutni. — Lys ur, bernayi bíró (az oppositio kije-

lertje
tagja
pett

gözh
Liss
a' h
Hera
sziró
laffon
sere
joba
kezé
csaj
állan
de n

— A
ki c
kik
vel
az o
alul
lába
tat i
tént
vallá
vissz
a' h
egy
pedi
dette
kész

ujság
káró
Milo
zon
népg
28ik
váro
mag
Rudn
30ik
lan
here
ja.
össz
te, a
anny
több
érke
köve
ben

eltje) 151 szóval Prévost ur, az enri tanács tagja ellen, ki csak 122 szót nyert, a' kilépett Dupont ur helyébe választatott követté.

PORTUGÁLIA.

A' legközelebb érkezett Royal-William gőzhajó martz. 2ikaig terjedő híreket hozott Lissabonbul, de olly különbözőket, valamint a' hirlapok, mellyek azokat közlék. Igy a' Herald a' 18iki ütközetben a' migueliek résziről fő fogásnak említi azt, hogy általa Villalor meggátoltatott Cartaxobul kimozdíthatni seregeit egy szándékolt expeditióra Alemtejoba, mi a' migueli táborra veszélyes következt vonhatott volna. Azonban a' pattantyuscsajkák ezen expeditióra folyvást fölkészülve állanak 's Henry kapitány vinné vezérletét, de még elegendő hajó-legénysége nem akadt — A' Courier szerint, ugyan a' mondott 18iki csatában Miguel hada 3000 embert veszte, kik részint elfogattak, elhullottak, részint mivel kapcsolatuk a' főtáborral elszakasztatott, az ország belsejébe szórattak szét. Saldanha alul 3 ló lövetett ki. D. Pedro betegségéből lábadni kezd. A' Sun 18ika óta más ütközetet is említi, mellyben ujra Santaremből történt volna a' megtámadás 's ujra a' kudarczvallás. Royal-William gőzhajó magával hozott vissza Lissabonbul egy csapat elégületlent is a' hadsereg közül, kik nyakasságok miatt egy idő óta Lissabonban fogságban ültek, most pedig mint javíthatlanok végkép visszaküldettek. A' hajó helyettük 500 belga ujoncczal készül megrakodni:

TÖRÖKORSZÁG.

Servia széleiről martz. 1sőjén. A' szerb ujság 5ik számában Kragujevaczból jan. 30ikáról (febr. 11.) következt közöl: „Mihelyt Milos hg. Poscherovatzról ide visszatért, azon irományokkal foglalkozott, mellyek a' népgyűlés elibe fognak terjesztetni. Már jan. 28ikán seregleni kezdenek a' meghíttak, 's a' város eleven lön. Jan. 29ikén megérkezett Ő magassága a' herczeg bátyja, Obrenovics Iván Rudnick és Posega kerületek kormányzója; 30ikán Ő magasságok, a' herczeg fiai, Milan örökös hg, 's Mihály hg, jan. 31. pedig herczeg öccse Jeffrem, Belgrad kormányzója. A' hatóságok tagjai számosabban gyűltek össze, mint a' rendeléshez képest várni lehet, a' papság is jeles mennyiségben jelent meg annyira, hogy a' gyülekezet négyszáz főnél többre ment. Miután a' határbiztosak is megérkeztek, kik munkájikat már bevégezték, a' követelek dobszóval az egyházba hívtak. Délben 7 órakor (1 óra nálunk) a' fejdelem csa-

ládja és számos udvari és statusszolga kíséretében a' gyülekezetbe jött, 's miután személyesen üdvözlé azt, a' külső ügyek titoknokának Davidovics urnak jelt adott a' javasolt beszéd-elolvasásra, mellyben a' nagyuri fermán fontosságát megmutatván 's Petrinievics ur fogadtatását a' szultánnál említvén hálaára inté a' szerb nemzetet, mellyel ez Isten után II. Mahmud szultánnak, Miklós ezárnak mint Servia védelmezőjének, tartoznak. Nesselrode, Stroganoff, Ribeaupierre 's Butenieff érdemeiről sem feledkezett meg. Ezután a' gyülekezetnek az igazgatás minden ágában munkába vett javaslatok adattak elő; mikép lesznek minden igazgatás-ágban ministeriumok behozatandók, az adók, a' nagyuri tartozások, az ujdun szerzett tartományokon fekvő adósság beszédetendők, 's lefizetendők; ugy szinte a' tizedek termékekben, vagy készpénzen megváltatandók. Felszólítá azután a' fejdelem a' követelek, hogy e' tárgyáról odahaza társaikkal értekezzenek, 's f. évi sz. György napján tartandó gyülekezetben véleményeket adnak. A' gyülekezet figyelemmel hallgatá mind ezt, 's a' fejedelmet áldva osztott el. —

CHINA.

Londonbul martz. 1ről írják, hogy a' keletindiai társaság junius elejéről híreket vett. Az opium vagy mákony-hajók csempüzo (Schmuggel) utazásai China keleti partjain szaporodni kezdenek, 's a' chinai kormánynak gyakor tárgyat nyujtanak panaszra, mellyre az angol számtartóság (Factorei) az szokta felelni, hogy nincs hatalmában azokat meggátolni. Azonban mindeddig e' hajók mákonynál egyébbel nem kereshedhetek, ezt azonban hamar eladták, 's ezüsttel, 's drágábban is fizették, mint Cantonban. Az angol számtartóság eltörletése, és a' thé-kereskedés felszabadítása jövő évben a' dugárusságot v. csempüzést nagyon ki fogja terjesztetni 's a' t. — A' Morning-Herald, angol hirlap, egész csomó ujságot vett Cantonból oct. 15keig. Aug. elején Cochinchina délszakán támadás ütött ki, bizonyos, a' nép előtt igen kedves bíró bezáratása végett. A' esendőrséget 's katonaságot a' nép legyőzte 's kedvenczét megszabadította, a' támadás főjévé tette, 's a' Sziámiakat, kik a' határon már addig sereget gyűjtöttek, segédül hitta. — „Mi nagy előmenést tesz az „az iskolamester“ ugymond, a' Morning-Herald, arra bizonyágot találunk e' (chinai) lapokban, hol jelentést olvasunk egy havi írásról chinai nyelven, mellynek czélja: a' chinaiak önhitt 's fonáksága

mellett kizáró véleményét önmagokról lassanként helyre igazítani, minthogy az európaiak művészeteivel, tudományival, 's társas elveivel meg akarja ismertetni. — A' st. pétervári ujság levelet közöl Pekingből, melly a' császárné elhunyt végett országos gyászról új császárné-választásról, 's ennek császárszékbe emeltetéséről tudósít. — „Az udvar, 's a' tartományok, ugymond e' levél, mély búba merültek a' császár azon hitvese elhunytán, ki császárné czímet viselt; illy alkalommal minden polgári, 's katonai statusiszt, az ország első méltóságosítól fogvást az utolsó szolgálgyászt kénytelenek ölteni, melly durva fehér pamut öltényegből áll. E' köntöst négy hétig se éjjel, se nappal le nem szabad vetniök. Ezenkívül a' nyilvános tisztviselőknek ezen egész idő alatt tiltva van az éjt másutt tölteni, mint a' tisztségi épületek falai között. Száz napig nem szabad a' chinai császár jobbjának haját elnyiretni, vagy kalapját vörös selyem vagy bivalygyapju ékszerrel diszesíteni. Menyekző, ünneplés, multság egész ország szerte tilalmas, valamint minden muzsika, kivén azt, melly vallásos szertartáskor divatos. E' gyászrendelés már több év óta áll, rendkívüles szigorúsággal tartották azt meg mindedig, 's a' legesekélyebb megszegés is kemény bünhödést vont maga után. A' császár azonban ez alkalommal az alsó néposztályon könnyíteni akart, mivel kitünt, hogy szegény 's mezei emberek esnek a' gyászszertartás elmulasztása végett leggyakrabban büntetésbe, 's meggyőződött, hogy ezen áthágások többnyire tudatlanságból történtek. Elhatározta tehát, ezek javára a' gyász idejét, de csak ez úttal, megrövidíteni, 's a' felszólítás is, mellyben a' császár hitvese halálát a' népnek hírül adja, ez értelemben készült. Bármi okosak voltak e' rendszabás indítóokai, némellyek még is veszélyes újításnak tekinték azt. A' császár öccse, 's a' Siën-en fő udvaritiszt valának az ó törvény pártvéd főjei. Azonban a' császár öccse 10 évre megfosztatott tartásától (appanage) a' Siën-en pedig hivatalából tétett ki. — De meghagyta neki a' fejedelmi czímet, 's a' háromszemű pávatoll-hordásjust, mit katonai szolgálatjai érdemlének meg.

ELEGY HIREK.

Dresdai levél jelenti, hogy Lipse, 's Dresda közt a' rég javasolt vasut létesülni fog. A' kormány hivatalos közlésére a' lipseai

tanács felszólítja azon hazafiakat, kik ezelőtt a' vasut vállalkozásával foglalkoztak, hogy f. h. 17kén a' börse teremébe jelenjenek meg. Azon polgárok, kik a' dolog iránt legtöbb részvétellel voltak, felszólítást bocsátottak Szászország lakosához e' vasut-alapítás iránt. — Rosz kapitány Fergusson urnak egy kérelmet adott benyújtásra által, mellyben ut költségi kárpótlást kíván a' parliamenttől. A' ministerek, mint mondják, e' folyamodásnak ellenszegülni nem akarnak, hanem a' ház végzése alá bocsátják. A' naval- 's military Gazette reményli, hogy a' parliament e' kapitány érdemeit tekintetbe fogja venni, 's neki 10,000 ft. sterl. (100,000 peng. fr.) határozni. — Egyenes hírek Ukrainából iszonyúnak festik azon szükségét, melly ott uralkodik. A' ezár emberbarátilag gondoskodik ez inség-enyhítésről. A' legszegényebbek közt hónapanként 's fejenként 20 font lisztet osztat ki. A' dugarusság képtelen nagy. — Scheffer Arnold ur ki febr. elején az 1834ki Nationalt aláírta, martz. 4kén a' törvényszék előtt kéthonapi fogságra, 's 2000 frank bírságra ítéltetett, minthogy törvényszéki vitákat adott. — Angliában a' csemp- vagy dugarus büntetése ötévi matrózkodás. E' szigorú törvényt most abban akarják módosítani, hogy ötévi fogság, 's kemény munka legyen a' büntetés. — Konstantinápolyi levelek jan. 28ról állítják, hogy Osman basa, (a' szökevény) nem csak semmi hivatalt sem nyert még a' szultántól, de inkább mintegy vigyázat alatt tartatik, minthogy nem tudják, nem Mehmed Ali engedelmevel, 's valami czéljára nézve tartózkodik e' Sztambulban. — Calcuttai lapok sept. 11ről jelentik, hogy Patuában, Monghirban, 's más városokban heves földingások voltak, 's mindenütt nagy a' rettegetés. Camporeban naponként 100 ember halt a' járvány-görcsben el, Lucknowban pedig 600—700. — A' birmáni követ Calcuttából elindulta előtt megkérte a' fő kormányzót, hogy bizonyos nagy birmán bálványt, melly hazájában igen tiszteltetik, 's melly az ásiái társaság (Calcutta) gyülesteremében tartatik, adná neki vissza. — A' fő kormányzó kérelmét teljesíté, 's a' küldött, idomtalan bálványával Ávába visszatért. — Pontremoliban (Nápoly) febr. 12kén éjfél után nagy földrengést éreztek, de ez csak előpostája volt a' febr. 14kén 10. 12 perczig tartottnak. E' rengések 17kéig megújultak, 's mind a' városban mind környékin nagy pusztításokat tettek. Több ember-élet vesze általa. —

Szerkezteti Helme c z y. Nyomtatja Landerer.

A' 23. szám első lapja 2dik szíletén (Pest vgye) helyett olv. (Nógrád.)